

1. שבת (קכא): א"ר יהושע בן לוי כל המזיקין נהרגין- ואמר רב קטינא עקרב דורסו לפי תומו. ופרש"י ותוס' ד"ה ברצין אחריו וכו'.
 ר"ן (דף מ"ה ע"ב בדפי הרי"ף) ד"ה נחש וכו'. וד"ה נמצא וכו'.

רמב"ם הלכות שבת פרק יא הלכה ד

חיה ורמש שהן נושכין וממיתין ודאי כגון זבוב שבמצרים וצרעה שבנינוה ועקרב שבהדיב ונחש שבא"י וכלב שוטה בכל מקום מותר להרגן בשבת כשיראו, ושאר כל המזיקין אם היו רצין אחריו מותר להרגן ואם היו יושבין במקומן או בורחין מלפניו אסור להרגן, ואם דרסן לפי תומו בשעת הילוכו והרגן מותר.

רמב"ם הלכות שבת פרק י הלכה יט

הצד דבר שדרך מינו לצוד אותן חייב, כגון חיה ועופות ודגים, והוא שיצוד אותן למקום שאינו מחוסר צידה, כיצד כגון שרדף אחרי צבי עד שהכניסו לבית צ או לגינה או לחצר ונעל בפניו, או שהפריח את העוף עד שהכניסו למגדל ונעל בפניו, או ששלה דג מן הים בתוך ספל של מים הרי זה חייב, אבל אם הפריח צפור לבית ונעל בפניו, או שהבריח דג ועקרו מן הים לבריכה של מים, או שרדף אחר צבי עד שנכנס לטרקלין רחב ונעל בפניו הרי זה פטור, שאין זו צידה גמורה שאם יבא לקחתו * צריך לרדוף אחריו ולצוד אותו משם, לפיכך הצד ארי אינו חייב עד שיכניסנו לכיפה שלו שהוא נאסר בה.

רמב"ם הלכות שבת פרק י הלכה כה

רמשים המזיקין כגון נחשים ועקרבים וכיוצא בהן אע"פ שאינן ממיתין הואיל ונושכין מותר לצוד אותם בשבת * , והוא שיתכוין להנצל מנשיכתו, כיצד הוא עושה ת כופה כלי עליהן או מקיף עליהן או קושרן כדי שלא יזיקו.

מרדכי (סי' תב) [ורז"ה ראב"ד רמב"ן וכו' לסוגין].

2. או"ח (סי' שטז)

ז. הצד נחשים בשבת, או שאר רמשים המזיקים, אם לרפואה, חייב; ואם בשביל שלא ישכנו, מותר.
 ט. פרעוש, הנקרא ברגו"ת בלשון ערב, אסור לצודו אא"כ הוא על בשרו ועוקצו, ואסור להרגו. הגה: ואף לא ימללנו בידו, שמא יהרגנו, אלא יטלנו בידו, ויזרקנו (ר' ירוחם ני"ב ח"י). אבל כנה, מותר להרגה; והמפלה בגדיו מכנים, לא יהרגם אלא מוללן בידו וזורקן; אבל המפלה ראשו, מותר להרגם.
 י. כל חיה ורמש שהם נושכים וממיתים ודאי, נהרגים בשבת אפילו אין רצין אחריו; ושאר מזיקין, כגון: נחש ועקרב מקום שאינם ממיתין, אם רצין אחריו, מותר להרגם; ואם לאו, אסור. אבל מותר לדורסם לפי תומו, ואפילו במתכוין אלא שמראה עצמו כאילו אינו מכוין.

מגן אברהם (שם ס"ק יט)

ואסור להורגה - וההורגה חייב:

3. בני ציון לאו"ח (ס' שטז ס"ט).

ב"י (שם).

ומה שכתב ואסור להורגו. בפרק שמנה שרצים (שם) אמרינן דעד כאן לא פטר רבי יהושע בפרעוש אלא בצד משום דהוי דבר שאין במינו ניצוד אבל בהורגו מודה דחייב. ומשמע לרבינו דאפילו אם הוא על בשרו נמי אסור. ואף על פי דבסוף פרק כל כתבי (קכא): שרינן להרוג שאר כל המזיקין אם היו רצין אחריו וכמו שכתב רבינו בסמוך איכא למימר דהנך מזיקין דרכן לנשוך נשיכה עוקצת מה שאין כן בפרעושים. אבל במרדכי פרק כל כתבי (שם) כתוב ושאר כל המזיקין כלומר שאין בהם סכנה אם היו רצין אחריו מותר להורגן וכתב רבינו תם דהוא הדין פרעוש וכיוצא בהם וטעמא משום דסבר כרבי שמעון דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה ומשום צערא שרי לכתחלה מידי דהוה אמפיס מורסא (קז). וכיבוי גחלת שלא יזוקו בה (מב.) עכ"ל ונקיטין לחומרא:

ברכי יוסף אורח חיים סימן שטז

ה. דין ט. פרעוש וכו' ואסור להורגו. נשאל הרב חוות יאיר סימן קס"ד אם מותר לזרוק הפרעושים המצערין אותו מאד לכלי מים בשבת. ואם אסור אם חייב למחות באשתו הממעכת ומוללת אותם. והשיב הרב ז"ל דהא דבמקום צער לא גזרו רבנן לא אתמר אלא גבי גונח יונק (כתובות ס א) ואין ללמוד לכל צער. ולזורקם במים אסור, דאף אי מיקרי לא פסיק רישיה, הכא מכוין שימותו. ואם משער שאשתו לא תשמע בקולו, ישתוק. דאף דיש איסור מן התורה, מ"מ לא נכתב בתורה רק לא תעשה מלאכה, וגוף מלאכת הצידה אינו מפורש רק ע"פ דרז"ל. זהו תורף דברי הרב ולשונו בקיצור. עש"ב.

וחזה הוית להרב יד אהרן תמה עליו שהלך בדרכים אחרים ולא הזכיר דעת ר"ת. וצ"ע. עכ"ל. ואיברא דאיכא למידק טובא על הרב חוות יאיר דכל רז לא אניס ליה. ודברי המרדכי פרק כל כתבי (ס' תב) בשם ר"ת הנז' הביאם מרן בב"י בדין זה. ולא לבד שהלך בדרכים אחרים כמ"ש הרב יד אהרן, אלא דכתב בפשיטות גמור הפך דברי ר"ת, שהוא ז"ל כתב דהא דבמקום צער לא גזרו רבנן לא אתמר אלא גבי גונח שיונק, ואף כי [מור"ם] למד ממנו בריש סימן שי"ז, אין לנו ללמוד בשום מקום, וכ"ש הא דפרעוש דכשדוזה וזורק אותו אין כאן צער. ואלו ר"ת כתב בהא דפרעוש גופיה דמשום צערא שרי לכתחילה כמפיס מורסא וקוץ בר"ה. וגם הוא אסיק לאיסורא, ור"ת התיר. ואע"ג דמרן נמי כתב על דברי ר"ת ונקיטין לחומרא. מ"מ דקדק מרן וכתב ונקיטין לחומרא, דהוא קצת משום חומרא ולא מדינא, דין גמור, שדברי ר"ת שכתב דמלאכה שא"צ לגופה פטור ומשום צערא שרי, נכונים בטעמן, דהא קי"ל כר"ש, וכמו שפסק הטור ס' רע"ח דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור. וגם מרן הכא בש"ע דין ח' כתב לסתם, דשאר שרצים אם צדן שלא לצורך או סתם פטור. אלא דאח"כ כתב דלהרמב"ם חייב. וידוע שהוא תופס כסברא שכותב בסתמב. וא"כ הכא נמי שפיר קאמר ר"ת דהריגת הפרעושים מלאכה שא"צ לפטור, אלא משום דהטור משמע דאסר אף כשהוא עוקצו, ונראה דס"ל דאין זה הצער כדאי שנתיר לכתחילה להורגו, משו"ה כתב מרן ונקיטין לחומרא. וזה שכתב הכא בשו"ע ואסור להורגו, כלשון הטור. וגילה בב"י שנקיטין דאסור כהטור, דרך חומרא, כאמור.

ומן האמור מבואר שיפה דקדקו מרן והטור לומר ואסור להורגו, דאיסורא דוקא איכא, ולא חיובא אם הוא עוקצו והרגו לינצל מעקיצתו דהוי מלאכה שאינה צריכה, ופטור אבל אסור...

וכפ"ז יקשה על הרב חוות יאיר דאסיק דהוא אסור מדאורייתא אלא משום דאינו מפורש בתורה אין צריך למחות באשתו. דהרי לפי מה שפסקו הטור ומרן דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, גם בהא ליכא איסור תורה כדאמרן. ... ומאי דמסיק דחייב למחות באשתו דכל מלאכה כתיב ומיקרי מפורש יש לפקפק דמלאכות דאינם נקראים מלאכות לבני אדם אף דרז"ל פירשו שהם מלאכות, מיקרי אינו מפורש. ואין להאריך בפרט זה עתה. ועיין בדברי הה"מ פ"א דשביתת עשור (ה"ז) ובכנה"ג ס' תר"ח ובאחרונים. ואפילו לפי שיטתו דכל מלאכות שפירשו רז"ל הם ותולדותיהם הכל מיקרי מפורש בתורה, מכל מקום הדבר ברור בנדון דידן דאם יודע שאינה מקבלת אינו חייב להוכיחה ולהביא קטיגוריא בתוך ביתו, כיון דלר"ת שרי לכתחילה דבמקום צער לא גזרו, והיא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ודבריו נכונים בטעמן, ותיסגי לן למעבד אנן לחומרא, ולהוכיח אם מקבלין. ותו דהאיכא הרמב"ן והרשב"א דסברי דשחורה הקופצת אינה פרעוש ושרי להורגה. וכבר כתב הרב שה"ג דהני נשי יש להם על מה שיסמוכו. וכמש"ל. וזה פשוט וברורה.

4. שמירת שבת כהלכתה (פרק כה סעי' א-ד, ז).

משנה ברורה (שם ס"ק מ"ו). ובה"ל ד"ה ואסור להרגו